

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Ludmily Valentové a soudců JUDr. Václava Novotného a JUDr. Lenky Matyášové v právní věci žalobkyně: **H. F.,** zastoupená Mgr. Alešem Hájovským, advokátem se sídlem v Tachově, nám. Republiky 57, proti žalovanému **Ministerstvu vnitra,** Nad Štolou 3, Praha 7, o udělení azylu, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem, pobočky v Liberci, ze dne 20. 4. 2004, č. j. 58 Az 505/2003 - 48,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá.**

II. Žalovanému **se nepřiznává** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

Rozsudkem ze dne 20. 4. 2004, č. j. 58 Az 505/2003 - 48, zamítl Krajský soud v Ústí nad Labem – pobočka v Liberci (dále jen „krajský soud“) žalobu žalobce – stěžovatelky proti rozhodnutí ministerstva vnitra ze dne 17. 4. 2003, č. j. OAM-1427/VL-10-04-2003. Tímto rozhodnutím žalovaný zamítl žádost stěžovatelky o azyl jako zjevně nedůvodnou podle § 16 odst. 1 písm. g) zákona č. 325/1999 Sb. o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, v platném znění (dále jen „zákon o azylu“).

Proti výše uvedenému rozsudku krajského soudu podala stěžovatelka včas kasační stížnost.

Stěžovatelka v kasační stížnosti uvádí, že je příslušnicí Ukrajiny, nemá žádné vyživovací povinnosti k nezletilým ani k jiným osobám, do České republiky přijela z důvodu obav o svůj život, poněvadž zaměstnavatel bývalého manžela vymáhal po ní dluh o jehož existenci stěžovatelka nevěděla. V ČR, jak se stěžovatelka dozvěděla z doslechu, jsou

podmínky pro život daleko vhodnější než v jiných okolních státech. Pro uplatnění v obci na Ukrajině, kde stěžovatelka žila, je velmi důležité přijmout náboženství, což však odporuje přesvědčení stěžovatelky. Nevěřící jsou zde diskriminováni a státní správa tuto situaci kryje a objektivně neinformuje o skutečném stavu věci. V žalobě tyto skutečnosti stěžovatelka opomněla uvést.

Rodinné poměry byly ve vlasti neutěšené a proto se rozhodla odjet do ČR.

O azyl požádala stěžovatelka z důvodu legalizace pobytu s tím, že při pohovoru s pracovníky odboru azylové a migrační politiky uvedla stěžovatelka shora uvedené důvody. Stěžovatelka dále uvádí, že od samého počátku azylového řízení neměla možnost získat potřebné informace o postupu pro udělení azylu.

Stěžovatelka zdůrazňuje, že žádala o azyl z důvodů uvedených v ustanovení § 12 zákona o azylu, neboť na území Ukrajiny se necítila bezpečně a proto, že je bez vyznání, byla diskriminována. Z tohoto důvodu nemohla najít zaměstnání a bylo ji znemožněno taktéž studovat na vysoké škole. Je toho názoru, že žalovaný i soud si měli vyžádat podklady z místa bydliště stěžovatelky dotazem, zda tvrzení, která uváděla, jsou pravdivá. Žalovaný však naopak velmi povrchně posoudil žádost stěžovatelky a zamítl tuto dle ustanovení § 16 odst. 1 písm. g) zákona o azylu. Správní řád ukládá správnímu orgánu, aby před vydáním rozhodnutí zjistil přesně a úplně skutkový stav, což samozřejmě v sobě zahrnuje i podmínky, které byly relevantní k udělení azylu. Lze se domnívat, že před vydáním rozhodnutí žalovaný tuto povinnost porušil. V této souvislosti poukazuje stěžovatelka na rozhodnutí VS/67/94, které uvádí „bez bližší argumentace a bez jakéhokoliv důvodu hodnocení skutečností nastalých před vydáním rozhodnutí ….“

Stěžovatelka je toho názoru, že žalovaný má k dispozici seznam azylantů, kteří mohou o poměrech na Ukrajině vypovídat. Už sám fakt, že v současné době je mnoho žádostí o udělení azylu Ukrajinců, vypovídá o poměrech, které jsou zcela odlišné od stanovisek mezinárodních organizací, které dle názoru stěžovatelky podávají velmi zkreslené informace. V doplnění kasační stížnosti stěžovatelka uvedla, že podává kasační stížnost dle ustanovení § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s, neboť má za to, že žalovaný vycházel při rozhodnutí z nedostatečně zjištěného skutkového stavu. Zopakovala skutečnosti uvedené v kasační stížnosti a nově namítá, že jí žádné podklady pro zjištění skutkového stavu nebyly ukázány, ani se k nim nemohla vyjádřit.

Vzhledem k výše uvedenému stěžovatelka navrhla, aby Nejvyšší správní soud rozsudek krajského soudu zrušil a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení.

Současně požádala, aby Nejvyšší správní soud přiznal její kasační stížnosti odkladný účinek.

Žalovaný se ke kasační stížnosti vyjádřil dne 13. 8. 2004. Popírá oprávněnost podané kasační stížnosti a plně souhlasí s napadeným rozsudkem. Žalovaný odkazuje na správní spis, zejména na vlastní podání a výpovědi stěžovatelky učiněné během správního řízení. K tvrzení, že stěžovatelka je diskriminována, neboť je bez náboženského vyznání by Nejvyšší správní soud neměl přihlédnout ve smyslu ustanovení § 104 odst. 4 s. ř. s. Navrhuje kasační stížnost zamítnout a odkladný účinek kasační stížnosti nepřiznat.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek v rozsahu důvodů uplatněných kasační stížností, vyšel přitom z právního stavu platného v době vydání napadeného rozhodnutí (§ 75 odst. 1 ve spojení s § 120 s. ř. s.) a dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

Nejvyšší správní soud nejprve vážil nezbytnost rozhodnutí o žádosti o odkladný účinek kasační stížnosti. Dospěl k závěru, že o ní není třeba rozhodovat tam, kde je o kasační stížnosti rozhodováno přednostně. Navíc je žadatel chráněn před důsledky rozsudku krajského soudu režimem pobytu za účelem strpění podle § 78b odst. 1, 2 zákona o azylu (cizinec má nárok na udělení víza za účelem strpění pobytu mj., pokud žádost doloží dokladem o podání kasační stížnosti proti rozhodnutí soudu o žalobě proti rozhodnutí ministerstva ve věci azylu a návrhu na přiznání odkladného účinku - takové vízum opravňuje cizince k pobytu na území po dobu platnosti víza, která je 365 dnů; na žádost cizince odbor cizinecké a pohraniční policie platnost víza prodlouží, a to i opakovaně) – ze zákona platnost uvedeného víza zaniká právní mocí rozhodnutí o kasační stížnosti. Pozitivní rozhodnutí o žádosti o odkladný účinek by tedy nemělo z hlediska ochrany stěžovatele žádný význam, negativní by před rozhodnutím o kasační stížnosti bránilo řádnému soudnímu řízení. Při rozhodnutí o kasační stížnosti pak je rozhodnutí o odkladném účinku nadbytečné, neboť obecně může přiznání odkladného účinku kasační stížnosti přinést ochranu jen do doby rozhodnutí o této stížnosti.

Z předloženého spisového materiálu Nejvyšší správní soud zjistil, že řízení o udělení azylu bylo zahájeno dne 6. 4. 2003 na základě žádosti o udělení azylu, v níž stěžovatelka uvedla, že je ukrajinské národnosti, není a nikdy nebyla členkou žádné politické strany. Svou vlast opustila z obav před násilníky. O udělení azylu požádala, neboť obdržela správní vyhoštění, domů se vrátit nechce. Jako důvod odchodu uvedla, že ji navštívili bývalí spolupracovníci manželovy firmy a požadovali peníze, neboť si zemřelý manžel stěžovatelky v účtárně vypůjčil jistý obnos. Stěžovatelka o této skutečnosti neví a odmítla požadované peníze vydat. Následně ji bylo vyhrožováno. Ve vlastnoručně psaném prohlášení uvedla, že má obavy o svůj život.

V pohovoru konaném za přítomnosti tlumočníka z ruského jazyka dne 17. 4. 2003 stěžovatelka upřesnila, že v září 2002 za ní přišli pracovníci účtárny, kde kdysi pracoval manžel stěžovatelky. Oznámili stěžovatelce, že manžel si kdysi vzal půjčku a požadovali po ní vrácení dluhu ve výši 5000 USD. Stěžovatelka odmítla peníze zaplatit a následně poté výše jí uvedení pracovníci vyhrožovali a dali ji lhůtu dva měsíce na vrácení. Stěžovatelka si na chování těchto osob nestěžovala, neboť byla před tímto počinem varována. Raději se rozhodla v prosinci 2002 z vlasti odcestovat. Za nedovolený pobyt obdržela od cizinecké policie správní vyhoštění. Má obavy z návratu, ráda by v ČR setrvala rok, než se situace uklidní. Kromě potíží s lidmi z účtárny, jiné problémy ve vlasti neměla.

Žalovaný na základě provedeného správního řízení vydal dne 17. 4. 2003 rozhodnutí, kterým žádost stěžovatelky o udělení azylu zamítl jako zjevně nedůvodnou v souladu s ustanovením § 16 odst. 1 písm. g) zákona o azylu. Z výpovědí stěžovatelky dospěl žalovaný k závěru, že důvodem podání žádosti o azyl byly obavy před soukromými osobami vzniklé v souvislosti s domnělým dluhem zemřelého manžela a snaha po legalizaci pobytu v ČR.

Stěžovatelka rozhodnutí žalovaného napadla žalobou. V této vytkla žalovanému porušení celé řady procesních ustanovení, zároveň uvedla, že je přesvědčena, že splňuje podmínky pro udělení azylu dle ustanovení § 12 zákona o azylu, resp. minimálně pro vztažení

překážky vycestování ve smyslu § 91 citovaného zákona a má taktéž za to, že pro aplikaci ustanovení § 16 odst. 1 písm. g) zákona o azylu nebyly splněny zákonné podmínky.

Krajský soud žalobu zamítl, když dospěl k závěru, že skutkový stav byl zjištěn správně, žalovaný si opatřil potřebné podklady pro rozhodnutí a v souladu se zákonem zamítl žádost stěžovatelky o udělení azylu s odkazem na ustanovení § 16 odst. 1 písm. g) zákona o azylu jako zjevně nedůvodnou, když stěžovatelka neuvedla v průběhu správního řízení žádné skutečnosti, že by mohla být vystavena pronásledování z důvodů uvedených v § 12 zákona o azylu.

Rozsudek soudu napadla stěžovatelka včas podanou kasační stížností.

V podané kasační stížnosti stěžovatelka neuváděla stížnostní důvody odkazem na konkrétní písmena ust. § 103 odst. 1 s. ř. s., nicméně z obsahu kasační stížnosti Nejvyšší správní soud usoudil, že stěžovatelka dovozuje důvod uvedený v ust. § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s., tj. nezákonnost spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení, když má za to, že žalovaný nesprávně žádost o azyl stěžovatelky zamítl jako zjevně nedůvodnou za situace, kdy stěžovatelka splňuje podmínky pro udělení azylu dle ustanovení § 12 zákona o azylu a dále, jak je patrno z doplnění kasační stížnosti, uplatňuje stěžovatelka kasační důvod zakotvený v ustanovení § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s., když tvrdí, že žalovaný nevycházel při svém rozhodnutí z řádně a úplně zjištěného skutkového stavu věci.

Podle ust. § 12 zákona o azylu se azyl cizinci udělí, bude-li v řízení o udělení azylu zjištěno, že cizinec a) je pronásledován za uplatňování politických práv a svobod nebo b) má odůvodněný strach z pronásledování z důvodů rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů ve státě, jehož občanství má, nebo, v případě, že je osobou bez státního občanství, ve státě jeho posledního trvalého bydliště. Podle ust. § 2 odst. 6 cit. zákona se za pronásledování pro účely tohoto zákona považuje ohrožení života nebo svobody, jakož i opatření působící psychický nátlak nebo jiná obdobná jednání, pokud jsou prováděna, podporována či trpěna úřady ve státě, jehož je cizinec státním občanem, nebo státu posledního trvalého bydliště v případě osoby bez státního občanství nebo pokud tento stát není schopen odpovídajícím způsobem zajistit ochranu před takovým jednáním.

Podle ust. § 16 odst. 1 písm. g) cit. zákona se žádost o udělení azylu zamítne jako zjevně nedůvodná, jestliže žadatel neuvádí skutečnosti svědčící o tom, že by mohl být vystaven pronásledování z důvodů uvedených v § 12.

Z výše citovaných ustanovení zákona vyplývá, že správní orgán má povinnost zjišťovat podmínky pro udělení azylu dle ust. § 12 zákona o azylu pouze v případě, že žadatel o azyl důvody zde uvedené alespoň tvrdí.

Jak již tento soud judikoval (č. j. 2 Azs 27/2003 - 59) *„správní orgán má povinnost zjišťovat skutečnosti rozhodné pro udělení azylu podle § 12 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění zákona č. 2/2002 Sb., jen tehdy, jestliže žadatel o udělení azylu alespoň tvrdí, že existují důvody v tomto ustanovení uvedené. To ovšem neznamená, že by správnímu orgánu za této situace vznikla povinnost domýšlet právně relevantní důvody pro udělení azylu žadatelem neuplatněné a činit posléze k těmto důvodům příslušná skutková zjištění. Povinnost*

zjistit skutečný stav věci dle ustanovení § 32 spr. ř. má pouze v rozsahu důvodů, které žadatel v průběhu správního řízení uvedl.“

V daném případě však stěžovatelka ve správním řízení netvrdila, že je v zemi svého původu pronásledována za uplatňování politických práv a svobod nebo že má odůvodněný strach z pronásledování z důvodů rasy, náboženství, národnosti či příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů. Bezprostředním důvodem žádosti o azyl byly v daném případě problémy se soukromými osobami mimo státní struktury, a to s domnělými věřiteli zemřelého manžela a taktéž snaha po legalizaci. Důvody tvrzené stěžovatelkou ve správním řízení nejsou z hlediska aplikace azylového zákona právně relevantními.

Pouze pro úplnost Nejvyšší správní soud dodává, že odůvodněná obava z pronásledování ve smyslu ust. § 2 odst. 6 cit. zákona je důvodem pro udělení azylu podle ust. § 12 písm. b) cit. zákona pouze tehdy, když se toto pronásledování uskutečňuje z důvodu rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání politických názorů. Žádná taková okolnost však v průběhu správního řízení nebyla stěžovatelkou ani tvrzena.

Pro posouzení zjevné nedůvodnosti žádosti o udělení azylu je přitom rozhodující skutkový stav v okamžiku vydání rozhodnutí správního rozhodnutí. V důsledku této skutečnosti nemohl Nejvyšší správní soud přihlédnout k tvrzení stěžovatelky, že byla v zemi původu diskriminována proto, že je bez vyznání, neboť toto tvrzení neuvedla stěžovatelka v průběhu správního řízení a naopak je poprvé použila až v kasační stížnosti. Ke skutečnostem, které stěžovatelka uplatnila až poté, kdy bylo vydáno napadené rozhodnutí, Nejvyšší správní soud podle ust. § 109 odst. 4 s. ř. s. nepřihlíží.

Obdobně Nejvyšší správní soud nepřihlédl k námitce stěžovatelky obsažené v doplnění kasační stížnosti spočívající v nemožnosti vyjádřit se k podkladům rozhodnutí, když tyto ji nebyly ukázány. Taktéž tuto námitku stěžovatelka uplatnila poprvé až v kasační stížnosti. Navíc ze spisového materiálu, z pohovoru konaného dne 17. 4. 2003 (ze stran č. 3 - 4) vyplývá, že stěžovatelka byla řádně s podklady, které si žalovaný obstaral k vydání rozhodnutí, seznámena, což stvrdila svým podpisem. Jak je patrno z citovaného protokolu, stěžovatelka nevyužila možnosti se s obsahem podkladů seznámit, případně navrhnout jejich doplnění.

Taktéž druhá námitka stěžovatelky spočívající v porušení povinnosti žalovaného zjistit úplně a přesně skutečný stav věci, uplatněná ve smyslu ust. § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s., není opodstatněná.

Ve správním spise je založena žádost o udělení azylu, vlastnoručně psané důvody žádosti, jakož i protokol o pohovoru k žádosti o udělení azylu. Informace obsažené v těchto listinách jsou dostatečným podkladem pro vydání rozhodnutí ve smyslu ustanovení § 16 odst. 1 písm. g) zákona o azylu, neboť z nich jednoznačně vyplývá absence tvrzení relevantních důvodů, která je podmínkou aplikace citovaného ustanovení. V daném případě důvody uvedené opakovaně stěžovatelkou ve správním řízení žalovaný vyhodnotil tak, že nejde o důvody podřaditelné pod některý z důvodů uvedených v ust. § 12 cit. zákona a Nejvyšší správní soud se s tímto závěrem ztotožňuje. Jestliže stěžovatelka ani netvrdila důvody, pro něž lze azyl podle zákona udělit, nelze žalovanému účinně vyčítat, že neprováděl rozsáhlá dokazování, kterými by nad rámec vlastních tvrzení stěžovatelky dohledával jiné

v úvahu přicházející důvody, pro něž stěžovatelka o azyl ve skutečnosti žádá, neboť v takovém případě mu ust. § 16 odst. 1 písm. g) zákona č. 325/1999 Sb. přímo ukládá žádost jako zjevně nedůvodnou zamítnout. V dané věci došlo k zamítnutí žádosti stěžovatelky o azyl jako zjevně nedůvodné proto, že netvrdila skutečnost svědčící o tom, že by byla v zemi svého původu pronásledována z důvodů uvedených v ust. § 12 cit. zákona, a nikoliv proto, že důvody své žádosti o udělení azylu neprokázala, resp. že nepředložila dostatek důkazů o azylově relevantních důvodech.

Žalovaný ani krajský soud tedy nikterak nepochybili, když posoudili žádost stěžovatelky o udělení azylu zjevně nedůvodnou ve smyslu výše citovaného ustanovení. Skutkový stav, ze kterého žalovaný i soud vycházel má oporu ve spise a není s ním v rozporu. Jestliže v žádosti o udělení azylu a v průběhu azylového řízení uváděla stěžovatelka pouze důvody, které jsou pro udělení azylu nepodstatné a žádné skutečnosti svědčící o tom, že by mohla být vystavena pronásledování z důvodů uvedených v § 12 zákona o azylu, nelze správnímu orgánu vytýkat, že nehodnotil skutečnosti jiné, než stěžovatelkou uplatněné.

Proto Nejvyšší správní soud neshledal naplnění stěžovatelkou uplatňovaného důvodu kasační stížnosti podle ust. § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s.

Nejvyšší správní soud v této souvislosti zdůrazňuje, že poskytnutí azylu je zcela specifickým důvodem pobytu cizinců na území České republiky a nelze je zaměňovat s jinými legálními formami pobytu cizinců na území ČR, tak jak jsou upraveny např. v zákoně č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území ČR. Azyl je výjimečný institut konstruovaný za účelem poskytnutí ochrany tomu, kdo z důvodů v zákoně stanovených pociťuje oprávněnou obavu z pronásledování ve státě, jehož je občanem. Institut azylu je aplikovatelný v omezeném rozsahu, a to pouze pro pronásledování ze zákonem uznaných důvodů.

Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že důvody uvedené v kasační stížnosti stěžovatelkou podřazené pod ust. § 103 odst. 1 písm. a), a b) s. ř. s., nebyly prokázány, a proto podanou kasační stížnost podle ust. § 110 odst. 1 s. ř. s. jako nedůvodnou zamítl.

Protože stěžovatelka neměla v tomto soudním řízení úspěch, nemá právo na náhradu nákladů řízení (§ 60 odst. 1 s. ř. s. za použití § 120 s. ř. s.). Žalovanému Ministerstvu vnitra ČR, které bylo v řízení úspěšné, náklady řízení nevznikly, respektive je neúčtovalo, a proto rozhodl soud o nákladech řízení, jak výše uvedeno.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 31. března 2005

JUDr. Ludmila Valentová
předsedkyně senátu